

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА**

Економіко-правовий факультет

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

*Кусик Н.Л., Гузь Д.О., Панич С.П., Побережець О.В.,
Буслаєва Г.В., Масіна Л.О.*

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
проходження навчально-оглядової практики студентами
II курсу денної та III курсу заочної форм навчання
спеціальності 6.030509 «Облік і аудит»
освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр»**

Одеса - 2013

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА**

Економіко-правовий факультет

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

проходження навчально-оглядової практики студентами

II курсу денної та III курсу заочної форм навчання

спеціальності 6.030509 «Облік і аудит»

освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр»

Укладачі:

Кусик Н.Л., к.е.н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту;

Гузь Д.О., викладач кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту;

Панич С.П., к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту;

Побережець О.В., к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту;

Буслаєва Г.В., старший викладач кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту;

Масіна Л.О., старший викладач кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту.

Рецензенти:

Орлова Н.В., к.е.н., доцент кафедри економіки та управління;

Столбуненко Н.М., к.е.н., доцент кафедри економіки та управління.

Затверджено:

Рішенням кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

Протокол № 1 від 29 серпня 2013 року

Рекомендовано до друку:

Науково-методичною радою економіко-правового факультету

Протокол № 1 від 30 серпня 2013 року

Вченою Радою економіко-правового факультету

Протокол № 1 від 30 серпня 2013 року

Методичні рекомендації проходження навчально-оглядової практики студентами II курсу денної та III курсу заочної форм навчання спеціальності 6.030509 «Облік і аудит» освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» / Укладачі: Н.Л. Кусик, Д.О. Гузь, С.П. Панич, О.В. Побережець, Г.В. Буслаєва, Л.О. Масіна. – Одеса: ОНУ імені І.І. Мечникова, 2013. – 47 с.

ЗМІСТ

Вступ	5
1. Мета та завдання навчально-оглядової практики	6
2. Організація навчально-оглядової практики	7
3. Зміст навчально-оглядової практики	8
4. Індивідуальне завдання навчально-оглядової практики	17
5. Список рекомендованої літератури	19
6. Рекомендації щодо оформлення звіту про практику	27
7. Підведення підсумків навчально-оглядової практики	30
Додатки	32

ВСТУП

Методичні рекомендації проходження навчально-оглядової практики студентами економіко-правового факультету спеціальності 6.030509 «Облік і аудит» розроблені у відповідності до Закону України «Про вищу освіту» № 2984-III, із змінами від 10 лютого 2010 р., Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства України від 8 квітня 1993 року № 93, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 квітня 1993 року за № 35, а також згідно з Загальними рекомендаціями з підготовки начальних та навчально-методичних видань ухваленими на засіданні Науково-методичної ради Одеського національного університету імені І.І.Мечникова.

Навчально-оглядова практика студентів проводиться відповідно до Галузевих стандартів вищої освіти, затверджених наказом МОН України від 18 жовтня 2004 року № 801.

Згідно начального плану спеціальності «Облік і аудит» навчально-оглядова практика організовується і проводиться на II курсі у 4 семестрі, на III курсі у 6 семестрі, на 4 курсі у 7 семестрі. Тривалість практики – 3 тижні у денного відділення та 2 тижні у заочного відділення. Згідно з навантаженням кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту економіко-правового факультету на навчальний рік на проведення навчально-оглядової практики відводиться відповідна кількість годин.

Навчально-оглядова практика передбачає ознайомлення студентів з майбутньою професією, перспективами розвитку спеціальності, з особливостями організації та ведення бухгалтерського обліку на різних підприємствах, сприяє формуванню професійних навичок з вибраної спеціальності. Методичні рекомендації проходження навчально-оглядової практики являються основним навчально-методичним документом, згідно з яким планується і регламентується діяльність керівників і студентів упродовж періоду проведення даного виду практики.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНО-ОГЛЯДОВОЇ ПРАКТИКИ

Навчально-оглядова практика студентів є невід'ємною складовою навчального процесу у вищих навчальних закладах. Під час навчальної практики студенти отримують додаткові знання, уміння і навички, ознайомлюються з методами здобуття знань з фаху, визначають коло питань, якими вони повинні оволодіти під час навчання в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова і які потрібні в майбутній професійній діяльності. Навчально-оглядова практика – це логічне продовження процесу засвоєння отриманих теоретичних навиків студентів, здобутих на протязі навчання у вищому навчальному закладі.

Мета навчально-оглядової практики: ознайомлення студентів зі специфікою майбутнього фаху, отримання ними первинних професійних умінь і навичок з навчальних дисциплін («Вступ до фаху», «Теорія бухгалтерського обліку», «Облікова політика», «Економіка підприємства», «Основи оподаткування», «Господарське законодавство»).

Основні завдання навчально-оглядової практики: розкрити роль, значення і місце навчальної практики в забезпеченні майбутніх фахівців практичними вміннями і навичками; ознайомити студентів з організаційною структурою та особливостями організації і ведення бухгалтерського обліку на підприємствах різних галузей економіки.

На навчальній практиці студенти самостійно складають організаційно-розпорядчі, кадрові, господарсько-договірні документи, заповнюють різноманітну бухгалтерську та банківську документацію, а також вчаться самостійно застосовувати сучасні інформаційні технології та програмне забезпечення («1С: Бухгалтерія 7.7», «1С: Бухгалтерія 8», «Парус-Бухгалтерія», «ЛІГА: Закон»). Важливою складовою навчальної практики є проведення екскурсій на підприємствах, під час яких студенти мають можливість ознайомитись зі специфікою діяльності підприємств різних галузей економіки.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ОГЛЯДОВОЇ ПРАКТИКИ

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на керівника вищого навчального закладу. Загальну організацію та контроль за її проведенням здійснює керівник практики – викладач кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту.

Базою практики являється кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

Навчально-оглядова практика проходить в одній із навчальних аудиторій вищого навчального закладу та в комп'ютерному класі економіко-правового факультету під керівництвом викладача кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту.

До функціональних обов'язків керівника навчально-оглядової практики входить:

- ✓ загальна організація практики;
- ✓ контроль за проведенням навчальної практики;
- ✓ надання консультацій студентам;
- ✓ оцінка виконання навчальної практики;
- ✓ аналіз результатів навчальної практики;
- ✓ розробка заходів щодо удосконалення організації проведення навчальної практики.

Основні обов'язки студента під час проходження практики:

- ✓ своєчасно прибути на базу практики;
- ✓ пройти інструктаж з техніки безпеки;
- ✓ дотримуватись правил внутрішнього розпорядку;
- ✓ виконувати програму практики відповідно до календарного плану робіт;
- ✓ систематично вести щоденник практики та своєчасно підготувати звіт про виконання програми практики.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-ОГЛЯДОВОЇ ПРАКТИКИ

Практика починається з ознайомлення студентів з програмою і завданнями практики, організаційними питаннями, вимогами до ведення щоденника практики та оформлення звіту про проходження практики.

Навчально-оглядова практика проводиться за планом занять наведеним у таблицях 1 - 2. Проведення навчальної практики за тематичним планом забезпечить виконання запропонованої методики і сприятиме закріпленню теоретичних знань.

Таблиця 1

План занять навчально-оглядової практики для студентів денної форми навчання

№ тижня	Дні практики	Види занять	Години
1	1	<p><i>Лекційні заняття</i></p> <p>Ознайомлення студентів з програмою навчальної практики, розгляд її основних завдань.</p> <p>Тема 1. Формування облікової політики суб'єктів малого підприємства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організаційно-методологічні особливості формування облікової політики суб'єктів малого підприємства. 2. Особливості спрощеного Плану рахунків та їх вплив на формування облікової політики. 3. Організація документування та узагальнення облікової інформації як елемент облікової політики суб'єктів малого підприємства. 4. Методична складова облікової політики суб'єктів малого підприємства. 	9
1	2	<p><i>Лекційні заняття</i></p> <p>Тема 2. Формування облікової політики в корпораціях.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та типи корпорації. 2. Організаційні особливості формування облікової політики в корпораціях. 3. Методична складова облікової політики в корпораціях. 	9

Продовження табл. 1

1	3	Практичні заняття Робота студентів з програмами «1С: Бухгалтерія 7.7» та «1С: Бухгалтерія 8».	9
1	4	Практичні заняття Робота студентів з програмою «Парус-Бухгалтерія».	9
2	5	Екскурсії Проведення екскурсій по підприємствах, ознайомлення зі специфікою діяльності та особливостями організації бухгалтерського обліку (додаток з переліком підприємств додається до наказу по практиці).	9
2	6		9
2	7		9
3	8		9
3	9	Відео заняття Показ відео матеріалів на економічні теми з метою поглиблення знань студентів та розширення професійного кругозору.	9
3	10	Лекційні заняття Обговорення зі студентами питань, які виникли під час відвідування екскурсій на підприємствах. Підбиття підсумків навчальної практики, аналіз розглянутого матеріалу та консультація студентів щодо написання звіту про проходження практики.	9
ВСЬОГО:			90

Таблиця 2

**План занять навчально-оглядової практики
для студентів заочної форми навчання**

№ тижня	Дні практики	Види занять	Години
1	1	Лекційні заняття Ознайомлення студентів з програмою навчальної практики, розгляд її основних завдань. Тема 1. Формування облікової політики суб'єктів малого підприємництва 1. Організаційно-методологічні особливості формування облікової політики суб'єктів малого підприємництва.	2

Продовження табл. 2

		<p>2. Особливості спрощеного Плану рахунків та їх вплив на формування облікової політики.</p> <p>3. Організація документування та узагальнення облікової інформації як елемент облікової політики суб'єктів малого підприємництва.</p> <p>4. Методична складова облікової політики суб'єктів малого підприємництва.</p>	
1	2	<p style="text-align: center;">Лекційні заняття</p> <p>Тема 2. Формування облікової політики в корпораціях.</p> <p>1. Сутність та типи корпорації.</p> <p>2. Організаційні особливості формування облікової політики в корпораціях.</p> <p>3. Методична складова облікової політики в корпораціях.</p>	2
1	3	<p style="text-align: center;">Практичні заняття</p> <p>Робота студентів з програмами «1С: Бухгалтерія 7.7» та «1С: Бухгалтерія 8».</p>	2
2	4	<p style="text-align: center;">Екскурсії</p> <p>Проведення екскурсій по підприємствах, ознайомлення зі специфікою діяльності та особливостями організації бухгалтерського обліку (додаток з переліком підприємств додається до наказу по практиці).</p>	4
2	5	<p style="text-align: center;">Лекційні заняття</p> <p>Обговорення зі студентами питань, які виникли під час відвідування екскурсій на підприємствах.</p> <p>Підбиття підсумків навчальної практики, аналіз розглянутого матеріалу та консультація студентів щодо написання звіту про проходження практики.</p>	2
ВСЬОГО:			12

Методичні вказівки до вивчення теми № 1

«Формування облікової політики суб'єктів малого підприємництва»

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності для підприємств малого бізнесу передбачає спрощення:

✓ оподаткування: заміну сплати певних видів податків, зборів та платежів

єдиним податком;

- ✓ бухгалтерського обліку: можливість застосування спрощеного Плану рахунків, простої та спрощеної форм обліку, спрощеної методики обліку витрат;
- ✓ звітності: обов'язкове складання звітності відповідно до П(С)БО 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва".

Бухгалтерії СМП повинні розробити пакети первинних документів відповідно до завдань обліку за кожною ділянкою (облік матеріальних цінностей, основних засобів, оплати праці, процесів постачання, виробництва, випуску і реалізації продукції, робіт, послуг, облік результатів діяльності тощо).

Наказом Міністерства фінансів України № 186 у 2001 р. затверджено План рахунків бухгалтерського обліку активів, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва (спрощений План рахунків). При цьому зазначено, що суб'єкти підприємницької діяльності застосовують спрощений План рахунків у випадку складання ними фінансової звітності відповідно до вимог П(С)БО 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва".

Зменшення кількості рахунків у спрощеному Плані рахунків призвело до втрати аналітичності інформації, особливо щодо обліку витрат. Відповідно у практичній діяльності СМП виробничої сфери змушені вести облік затрат за звичайними підходами, тобто з використанням рахунків класу 9, а вже після цього формувати інформацію про елементи затрат.

До особливостей спрощеного Плану рахунків належать такі:

- ✓ порівняно з рахунками загального Плану рахунків, рахунки спрощеного Плану застосовуються, як правило, для обліку та узагальнення інформації про групи активів, капіталу і зобов'язань;
- ✓ назви рахунків спрощеного Плану збігаються з назвами аналогічних рахунків загального Плану рахунків, за винятком рахунків 40 "Статутний капітал", 70 "Доходи від реалізації" і 84 "Інші операційні витрати", котрі у

спрощеному Плані рахунків відповідно мають такі назви: рахунок 40 "Власний капітал", рахунок 70 "Доходи" і рахунок 84 "Витрати операційної діяльності";

- ✓ у спрощеному Плані рахунків немає окремого синтетичного рахунку для обліку товарів. Так, облік товарів, транспортно-заготівельних витрат і торговельної націнки ведеться на рахунку 26 "Готова продукція" спрощеного Плану рахунків. Цей рахунок також призначено і для обліку готової продукції;
- ✓ спрощений План рахунків не містить рахунків класу 9 "Витрати діяльності", очевидно, це пов'язано з тим, що Інструкцією № 291 передбачено можливість невикористання рахунків цього класу суб'єктами малого підприємництва;
- ✓ у спрощеному Плані рахунків немає рахунків 17 "Відстрочені податкові активи" та 54 "Відстрочені податкові зобов'язання". Це підтверджує, що суб'єкти малого підприємництва — платники податку на прибуток, які звітують за скороченою формою, тимчасових різниць щодо податку на прибуток не обчислюють, а відображають у фінансовій звітності суму податку на прибуток, відображену в податковому обліку;
- ✓ спрощений План рахунків не містить деяких рахунків, зокрема, таких як 49 "Страхові резерви", 76 "Страхові платежі" (вони передбачені для суб'єктів страхової діяльності, які не можуть бути суб'єктами малого підприємництва), 19 "Негативний гудвіл", 25 "Напівфабрикати".

Ведення обліку відповідно до спрощеного Плану рахунків суб'єктами малого підприємництва дає змогу використовувати спрощені облікові регістри. Після реформування бухгалтерського обліку, змін порядку формування доходів, витрат, фінансових результатів і структури фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва, запровадження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку виникла потреба у перегляді регістрів, в яких систематизувалася й узагальнювалася інформація про господарські операції таких суб'єктів.

Необхідно зазначити, що спрощені регістри бухгалтерського обліку в Україні було запропоновано до реформування обліку. Так, ще у 1996 р. були затверджені Вказівки про склад та порядок заповнення облікових регістрів малими підприємствами. Недієздатність цього документа, навіть на той момент, коли він був чинним, полягала у тому, що, по-перше, його розроблено відповідно до старого Плану рахунків, а по-друге — для суб'єктів малого підприємництва.

Методичні вказівки до вивчення теми № 2 ***«Формування облікової політики в корпораціях»***

Трансформаційні процеси зумовили становлення і розвиток нових організаційно-правових форм господарської діяльності. В результаті економічних реформ функціонують акціонерні товариства та нові корпоративні структури. Такі тенденції розвитку вітчизняної економіки спричинили потребу в урахуванні їх особливостей під час формування облікової політики.

У загальноживаному розумінні корпорація — це замкнена група осіб, об'єднана вузькофаховими, становими та іншими інтересами.

На сьогодні в економічній літературі термін «корпорація» трактується двояко: як юридична особа, заснована на об'єднанні майна двох і більше власників, а також як об'єднання підприємств, створене на добровільних або директивних засадах.

У чинному законодавстві поняття «корпорація» ототожнюється саме з цим підходом. Так, згідно зі ст. 63 Господарського кодексу України, корпоративне підприємство — це підприємство, утворене, як правило, двома або більше засновниками за їх спільним рішенням (договором), діє на основі об'єднання майна та/або підприємницької чи трудової діяльності засновників (учасників), їх спільного управління справами на основі корпоративних прав, у тому числі через органи, що ними створюються, участі засновників у

розподілі доходів та ризиків підприємства.

Форми добровільних корпоративних об'єднань: асоціації, корпорації, консорціуми, концерни, картелі, синдикати, трести, фінансові (промислово-фінансові) групи, холдинги (холдингові компанії).

Поряд з добровільними об'єднаннями в Україні функціонують інституціональні об'єднання, створені у директивному порядку міністерствами (відомствами) чи безпосередньо Кабінетом Міністрів України, в тому числі державні корпорації, створені на базі колишніх вузькогалузевих міністерств.

Корпорація має такі характерні ознаки, що впливають на побудову системи бухгалтерського обліку та його організацію:

- ✓ наявність кількох власників майна;
- ✓ розмежування повноважень власників та керівництва;
- ✓ розмежування компетенції органів управління підприємства.

Напрями та процедура розподілу прибутку мають бути зазначені у Статуті господарського товариства та деталізовані іншими внутрішніми регламентами. Згідно з чинним законодавством передбачено такі напрями використання прибутку: на виплату дивідендів, виправлення помилок, відрахування до резервного капіталу. При цьому ст. 14 Закону України «Про господарські товариства» передбачає, що щорічні відрахування до резервного капіталу господарських товариств не можуть бути меншими 5 % суми чистого прибутку. Тому в Наказі про облікову політику необхідно зазначити точний розмір щорічних відрахувань.

В умовах ринкової економіки можливими є три підходи до реалізації дивідендної політики: консервативний, поміркований та агресивний.

Під час складання консолідованої фінансової звітності має бути використаний або метод повної оцінки (повної консолідації), або метод участі в капіталі.

Під час складання консолідованої фінансової звітності окрему увагу слід приділити гудвілу, оскільки його амортизація включається до витрат

корпорації. За своєю природою гудвіл є сумою перевищення (як позитивної, так і негативної) вартості фактичних прав володіння (частка материнського банку в справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів та зобов'язань) певною часткою суб'єкта інвестування над вартістю їх придбання. Гудвіл відображається лише у консолідованій фінансовій звітності або у процесі об'єднання, придбання чи злиття підприємств.

Проведення практичних занять

Метою практичних занять являється ознайомлення студентів з програмним забезпеченням роботи бухгалтера.

Проведення вищевказаних занять на практиці студентів 2 курсу спеціальності «Облік і аудит» дає їм можливість не тільки засвоїти теоретичний матеріал бухгалтерських дисциплін («Вступ до фаху», «Теорія бухгалтерського обліку», «Облікова політика»), але й розглянути на практиці набір облікових робіт бухгалтера в сучасних умовах.

На практичних заняттях студенти виконують в програмі «1С: Бухгалтерія» такі види робіт:

1. заповнення відомостей про підприємство (назва, адреса, телефони, прізвища відповідальних осіб та інші). Дані реквізити важливі для подальшої роботи.
2. настройка плану рахунків. План рахунків має вигляд таблиці, кожний рядок якої відображає певний рахунок або субрахунок бухгалтерського обліку.
3. заповнення довідників. Довідники зберігають інформацію про однорідні об'єкти, які використовуються в програмі 1С: Бухгалтерія».

Проведення екскурсій під час практики

Екскурсії під час практики проводяться з метою надбання студентами найбільш повної уяви про функціонування підприємства, його структуру,

взаємодію його окремих підрозділів, діючу систему управління та особливості організації та ведення бухгалтерського обліку. Екскурсії здійснюються на основні виробничі дільниці, складське та транспортне господарства, галузеві виставки за тематикою дослідження, на провідні підприємства галузі.

Проведення відео занять

Особливу роль в навчальному процесі грають художні та документальні фільми. В сучасній методиці використання відео матеріалів на занятті є не тільки доречним, але й обов'язковим. Робота з такими матеріалами на занятті урізноманітнює види діяльності студентів у процесі навчання.

Перегляд студентами художніх та документальних фільмів на економічну та професійну тематику відкриває нові можливості, такі як:

- ✓ ознайомлення студентів з важливими подіями та фактами в історії розвитку як економіки в цілому, так і окремих галузей;
- ✓ ознайомлення з іноземним досвідом роботи відомих підприємств та компаній і т. д.

4. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНО-ОГЛЯДОВОЇ ПРАКТИКИ

Індивідуальне завдання передбачає вирішення завдання з оптимізації облікової політики підприємства, вибраного за базове для написання звіту про проходження практики. Це завдання має на меті:

- ✓ провести аналіз та дати оцінку облікової політики підприємства, вибраного за базове для виконання індивідуального завдання на предмет відповідності чинному законодавству та особливостям діяльності досліджуваного підприємства;
- ✓ висвітлити проблеми, пов'язані з формуванням облікової політики базового підприємства, та надати рекомендації стосовно її оптимізації.

Індивідуальне завдання виконується за визначеним алгоритмом:

1. Організаційно-економічна характеристика підприємства.

Надати коротку характеристика діяльності та особливостей побудови облікової системи базового підприємства, що зумовлюють його облікову політику (основні напрями діяльності підприємства; форма власності; основні положення статуту підприємства; організаційна структура, функції основних відділів; склад майна та джерела його формування; опис технологічного процесу (за наявності)).

2. Особливості облікової політики на підприємстві.

Висвітлити проблеми вибору та обґрунтування альтернативних варіантів, що регламентують облік окремих об'єктів, а саме: запасів; основних засобів; нематеріальних активів; МШП; витрат, які формують собівартість; витрат періоду; доходу; фінансового результату; дебіторської заборгованості тощо (наказ про облікову політику).

3. Аналіз облікової політики.

Проаналізувати та оцінити облікову політику базового підприємства на предмет відповідності чинному законодавству, особливостям функціонування та потребам управління базового підприємства (*Додаток А*).

4. Рекомендації.

Надати рекомендації щодо формування, оптимізації облікової політики та її закріплення у внутрішніх регламентах базового підприємства. Під час виконання цього завдання дослідження організаційних та методологічних аспектів облікової політики базового підприємства здійснюється за елементами та складовими, що надані у *Додатку Б*.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативні акти:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (в редакції від 16.10.2012 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (в редакції від 09.08.2013 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628 - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: наказ Міністерства фінансів України від 28.05.1999 р. № 137 (в редакції від 10.01.2012 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 (в редакції від 09.08.2013 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242 (в редакції від 09.08.2013 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 (в редакції від 25.01.2013 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237 (в редакції від 09.08.2013 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 (в редакції від 09.08.2013 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»: наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91 (в редакції від 09.08.2013 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00>.
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. № 559 (в редакції від 09.08.2013 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>.
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»: наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 181 (в редакції від 09.08.2013 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>.
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 (в редакції від 09.08.2013 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.
14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 (в редакції від

09.08.2013 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

Спеціальна література:

1. Басманов И.А. Калькулирование себестоимости промышленной продукции / И.А. Басманов. — М.: Высш. шк., 1973. — 294 с.
2. Безруких П.С. Учет и калькулирование себестоимости продукции / П.С. Безруких. — М.: Финансы, 1974. — 319 с.
3. Белоусова І.А. Процес формування та документальне оформлення облікової політики / І.А. Белоусова // Вісник ЖІТІ. — 2002. — № 20. — С. 39 — 41.
4. Герасимчук В.Г. Маркетинг: теорія і практика: навч. посіб. / В.Г. Герасимчук. — К.: Вища школа, 1994. — 327 с.
5. Житний П. Проблеми формування облікової політики та шляхи їх вирішення / П. Житний // Бухгалтерський облік і аудит. — 2005. — № 3. — С. 19 — 22.
6. Житний П. Принципи формування облікової політики та шляхи їх вирішення / П. Житний // Бухгалтерський облік і аудит. — 2005. — № 9. — С. 25 — 28.
7. Ільяш Л. Облікова політика підприємства: від аналізу до наказу/ Л. Ільяш // Головбух. — 2001. — № 51 (153). — С. 46 — 50.
8. Ільяш Л. Формування облікової політики підприємства / Л. Ільяш // Головбух. — 2001. — № 5 (107). — С. 67 — 77.
9. Кононов А.П. Бухгалтерский учет и отчетность промышленных предприятий: лекции / А.П. Кононов. — М.: Мысль, 1969. — 72 с.
10. Коротаев С.Л. Учетная политика в 2004 году / С.Л. Коротаев // Бухгалтерский учет и анализ. — 2004. — № 4 (86). — С. 3 — 12.
11. Котлер Ф. Основы маркетинга / Ф. Котлер; пер. с англ. — М.: Прогрес, 1990. — 736 с.
12. Кужельний М.В. Теорія бухгалтерського обліку: підручник / М.В.

- Кужельний, В.Г. Лінник. — К.: Київ. нац. екон. ун-т, 2001. — 334 с.
13. Кузьмінський А.М. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу / А.М. Кузьмінський. — К.: Вища школа, 1993. — 223 с.
14. Кутер М.И. Бухгалтерский учет: основы теории и практики: учеб. пособие / М.И. Кутер. — М.: Экспертное бюро-М, 1997. — 460 с.
15. Кутер М.И. Теория бухгалтерского учета: учебник / М.И. Кутер, 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Финансы и статистика, 2002. — 640 с.
16. Маргулис А.Ш. Калькулирование себестоимости в промышленности / А.Ш. Маргулис. — М.: Финансы, 1980. — 287 с.
17. Маркетинг: учебник / А.Н. Романов, Ю.Ю. Корлюев, С.А. Красильников и др. — М.: Банки и бизнес: ЮНИТИ, 1996. — 560 с.
18. Матвеева Т.И. Учет незавершенного производства / Т.И. Матвеева. — М.: Финансы и статистика, 1983. — 104 с.
19. Методические вопросы создания норм и нормативов / под ред. В.В. Соколова. — М.: Экономика, 1983. — 192 с.
20. Метьюс М.Л. Теория бухгалтерского учета: учебник / М.Л. Метьюс; под ред. Я.В. Соколова, И.А. Смирновой; пер. с англ. — М.: Аудит: ЮНИТИ, 1999. — 663 с.
21. Мних Є.В. Економічний аналіз на промисловому підприємстві: навч. посіб. / Є.В. Мних. — К.: Інститут змісту і методів навчання, 1996. — 236 с.
22. Мякота В. Облікова політика підприємства / В. Мякота // Податки та бухгалтерський облік. — 2004. — № 2 (98). — С. 6 — 28.
23. Нестерова Е.Л. Учетная политика — 2003: бухгалтерская и налоговая: организационный, методический и технический аспекты / Е.А. Нестерова, Н.М. Балакирева, И.Э. Гущина; под ред. Е.А. Нестеровой. — М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2003. — 232 с.
24. Новиченко П.П. Учет затрат и калькулирование себестоимости продукции в промышленности: учебник / П.П. Новиченко, И.М. Рендуков. — М.: Финансы и статистика, 1992. — 224 с.
25. Облікова політика підприємства: наук.-метод. посібник / М.Г. Михайлов,

- М.І. Гордієнко, В.М. Жук. — Суми: СОД Козацький вал, 2002. — 50 с.
26. Облікова політика підприємства: навч. посіб. / за ред. В.М. Гаврилюка, В.М. Жука, М.Г. Михайлова. — К.: Юр. Агро-Веста, 2007. — 326 с.
27. Организация, планирование и управление деятельностью промышленного предприятия / А.В. Антоненц, Н.А. Белов, С.М. Бухало и др.; под ред. С.М. Бухало, 2-е изд., перераб. и доп. — К.: Высшая школа, 1989. — 472 с.
28. Палий В.Ф. Современный бухгалтерский учет / В.Ф. Палий. — М.: Бухгалтерский учет, 2003. — 792 с.
29. Палий В.Ф. Основы калькулирования / В.Ф. Палий. — М.: Финансы и статистика, 1987. — 288 с.
30. Пальчук О.В. Методичне забезпечення формування облікової політики підприємства / О.В. Пальчук // Наук. праці Кіровоград, держ. техн. ун-ту: Економічні науки. — Вип. 5, ч. 2. — Кіровоград: Кіровоград. держ. техн. ун-т, 2004. — С. 369 — 378.
31. Пантелейчук Л.Б. Облікова політика підприємства / Л.Б. Пантелейчук. — К.: Компас, 2004. — 36 с.
32. Пантелейчук Л. Формування облікової політики — важливий етап роботи підприємства / Л. Пантелейчук // Бухгалтерський облік і аудит. — 2002. — № 9. — С. 3 — 11.
33. Пантелейчук Л. Облікова політика підприємства / Л.Б. Пантелейчук // Праця і зарплата. — 2002. — № 3 (395). — С. 20 — 23.
34. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти): монографія / М.С. Пушкар. — Т.: Екон. думка, 1999. — 422 с.
35. Пушкар М.С. Управлінський облік / М.С. Пушкар. — Т.: Поліграфіст ЛТД, 1995. — 218 с.
36. Пушкар М.С. Філософія обліку / М.С. Пушкар. — Т.: Карт-бланш, 2002. — 157 с.
37. Радостовец В.К. Бухгалтерский учет в основных отраслях народного хозяйства: учебник / В.К. Радостовец, Я.Г. Продан, 3-е изд., перераб. и

- доп. — М.: Финансы и статистика, 1989. — 428 с.
38. Райзберг Б.А. Курс управления экономикой / Б.А. Райзберг. — СПб.: Питер, 2003. — 528 с.
39. Савченко В.М. Проблемы формування облікової політики / В.М. Савченко // Наук. праці Кіровоград. держ. техн. ун-ту: Економічні науки. — Вип. 4. — Кіровоград: Кіровоград. держ. техн. ун-т, 2003. — С. 395 — 398.
40. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учёта / Я.В. Соколов. — М.: Финансы и статистика, 2000. — 496 с.
41. Соколов Я.В. Регламентация бухгалтерского учёта: прошлое и будущее / Я.В. Соколов // Бухгалтерский учет. — 1991. — № 3. — С. 61 — 65.
42. Соколов Я.В. Учетная политика — новое слово в хозяйственной жизни нашей страны / Я.В. Соколов // Торговля. — № 3. — С. 4 — 7.
43. Соколов Я.В. Очерки по истории бухгалтерского учета / Я.В. Соколов. — М.: Финансы и статистика, 1991. — 397 с.
44. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / В.В. Сопко. — К.: КНЕУ, 2000. — 578 с.
45. Сорина Л.З. Бухгалтерский учет в текстильной и легкой промышленности: учебник / Л.З. Сорина. — М.: Легпром-бытиздат, 1991. — 336 с.
46. Третьяк О.А. Маркетинг: взаимосвязи производства, торговли и потребления / О.А. Третьяк. — СПб.: Изд-во С.-Петербургского ун-та, 1992. — 161 с.
47. Учетная политика 2004 года для целей бухгалтерского учета // Бухгалтерский учет в торговле. — 2004. — № 1. — С. 90 — 132.
48. Учетная политика на 2002 год: Бухгалтерский учет. Налоговый учет / под ред. и с предисл. И.Д. Юцковской, 3-е изд., перерасмотр. и расшир. — М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2002. — 248 с.
49. Хамидуллина Г.Р. Анализ построения учетной политики организации / Г.Р. Хамидуллина // Все для бухгалтера. — 2002. — № 22 (94). — С. 2 - 8.
50. Хендриксен Э.С. Теория бухгалтерского учета / Э.С. Хендриксен, М.Ф. Ван Бред; под ред. проф. Я.В. Соколова; пер. с англ. — М.: Финансы и

- статистика, 1997. — 576 с.
51. Чумаченко М.Г. Управлінський облік потребує підтримки / М.Г. Чумаченко // Бухгалтерський облік і аудит. — 2003. — № 5. — С. 3 — 7.
52. Чумаченко Н.Г. Методы учета и калькулирования себестоимости промышленной продукции / Н.Г. Чумаченко. — М.: Финансы, 1965. — 124 с.
53. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посіб. / В.Г. Швець. — К.: Знання-Прес, 2003. — 444 с.
54. Шейко С.С. Учет и калькулирование себестоимости продукции швейной фабрики / С.С. Шейко, М.Н. Янкелевич. — М.: Госместпромиздат, 1962. — 196 с.
55. Щенков С.А. Бухгалтерский учет в промышленности: учебник / С.А. Щенков, 3-е изд. — М.: Финансы, 1969. — 423 с.
56. Эванс Дж. Маркетинг / Дж. Эванс, Б. Берман; сокр. пер. с англ. — М.: Экономика, 1990. — 350 с.

Інформаційні ресурси:

1. Українська асоціація сертифікованих бухгалтерів і аудиторів	http://www.uacaa.org/ukr/
2. Электронный журнал для бухгалтера ЮБС "Аверс"	http://www.avers.dp.ua/
3. Бухгалтер.com.ua - Всеукраинский бухгалтерский портал	http://buhgalter.com.ua/
4. О бухгалтерии. Статьи и полезная информация для бухгалтера	http://obuhgalterii.info/
5. Главбух - 24	http://24.golovbukh.ua/ua
6. Интерактивная бухгалтерия	http://www.inforbuh.com.ua/ua/
7. Информационно - справочный сайт для бухгалтера	http://www.buhukr.narod.ru/
8. Библиотека ссылок для бухгалтера	http://audit-pro.org.ua/
9. Блог про бухгалтерський облік, оподаткування та звітність в Україні	http://byhgalter.com/
10. Информационно-аналитический портал о бухгалтерском учете в Украине	http://www.buh-galter.info/
11. Учет и налоги. Accounting and taxes.	http://www.uin.in.ua/
12. Журнал «Дебет-Кредит»	http://www.dtkr.com.ua/

13. Газета «Все про бухгалтерський облік» <http://www.vobu.com.ua/>
14. Газета «Бухгалтерія» http://www.buhgalteria.com.ua/index_a.html
15. Журнал «Бухгалтер» <http://buhgalter.factor.ua/>

6. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО НАВЧАЛЬНО-ОГЛЯДОВУ ПРАКТИКУ

Практика завершується написанням звіту про проходження навчально-оглядової практики. При складанні звіту використовуються записи щоденника про проходження навчально-оглядової практики і накопичений матеріал під час виконання індивідуального завдання.

Загальний обсяг тексту не повинен перевищувати 25 - 30 сторінок.

Зміст звіту по практиці повинен включати такі основні структурні елементи:

1. Титульний лист (*Додаток В*);
2. Зміст (план);
3. Вступ, у якому вказуються:
  - ✓ *мета та завдання практики;*
  - ✓ *перелік основних робіт і завдань, виконаних у процесі практики*
4. Основна частина, яка включає:
  - ✓ *індивідуальне завдання студента-практиканта*
5. Висновки, які включають:
  - ✓ *опис навичок і вмінь, отриманих у процесі практики;*
  - ✓ *індивідуальні висновки про практичну значимість проведеного дослідження для написання курсової роботи*
6. Список використаних джерел (*Додаток Г*)
7. Додатки, які включають:
  - ✓ *статут підприємства;*
  - ✓ *наказ про облікову політику підприємства та додатки до нього;*
  - ✓ *посадові інструкції відділу бухгалтерії.*

Звіт з практики оформлюється українською мовою із застосуванням комп'ютерної техніки на аркуші формату А4 (210 x 297 мм).

При підготовці звіту студент повинен суворо дотримуватися наступних рекомендацій.

Шрифт текстового редактора Word - Times New Roman розміром 14 через 1,5 (півтора) міжрядкових інтервали. Абзацні відступи розміром 1,25 см (стандартні для Word).

Текст звіту з практики необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: лівий – 3 см, правий – 1,5 см, верхній – 2 см, нижній – 2 см.

Структурні частини які мають назву «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ОСНОВНА ЧАСТИНА», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не мають номери структурної частини. Заголовки структурних частин друкують великими літерами по центру тексту.

Кожний розділ звіту з практики слід розпочинати з нової сторінки.

Нумерація сторінок – суцільна на усіх аркушах крім титульного листа, який входить до суцільної нумерації сторінок роботи, але на ньому номер сторінки не проставляється.

Сторінки нумерують у правому верхньому куті листа без крапки.

Цифровий матеріал у роботі необхідно подавати у вигляді таблиць. Таблиця має мати назву та номер. Нумерують таблиці послідовно суцільною нумерацією в межах розділу. В правому верхньому куті над заголовком таблиці вказують «Таблиця» та її номер. У наступному рядку, по центру, вказують назву таблиці. Посилання на таблиці вказують скорочено, наприклад, «... подано в табл. 1». Таблицю бажано розміщати на одній сторінці. При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку у верхньому правому куті вказується «Продовження табл. 1». Крім того, верхній рядок таблиці має містити заголовки стовпців.

Ілюстрації позначають словом «Рис.», нумерують послідовно суцільною нумерацією в межах розділу. Назву подають під ілюстрацією по центру. Посилання на ілюстрацію вказують скорочено, наприклад, «... наведено на рис. 2».

Посилання на використані джерела вказують між двома квадратними дужками, наприклад, «... в роботі [7, с. 12-14]». Номер має відповідати номеру зі списку використаних джерел. Список використаних джерел

складається в алфавітному порядку прізвищ авторів або заголовків.

Додатки оформлюють як продовження звіту з практики на наступних після списку використаних джерел сторінках і розміщують їх у порядку появи посилань у тексті звіту. Кожний додаток починається з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок. У правому верхньому куті рядка над заголовком друкується «Додаток» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, починаючи з літери А, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Під одним заголовком може міститись декілька рисунків, схем, об'єднаних одним змістом. У такому випадку всі складові частини Додатку нумеруються суцільною нумерацією в межах даного Додатку. Кожний рисунок (схема, таблиця) мають мати свою власну назву, а номер складається з літери додатку та порядкового номера складової частини Додатку. Між літерою Додатку та порядковим номером ставиться крапка.

До звіту додаються в якості Додатків копії статуту підприємства; наказу про облікову політику підприємства та додатків до нього; посадових інструкцій відділу бухгалтерії.

Щоденник про проходження практики, звіт про практику і характеристика на студента-практиканта підписуються керівником практики, завіряються печаткою.

Щоденник з виробничої практики студент заповнює щоденно, відповідно з календарно-тематичним планом, на підставі виконаних робіт (табл. 3).

Таблиця 3

Форма ведення щоденника

№ п/п	Дата	Зміст роботи	Кількість витраченого часу	Підпис керівника практики

7. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ НАВЧАЛЬНО-ОГЛЯДОВОЇ ПРАКТИКИ

Для підведення підсумків навчально-оглядової практики завідувачем кафедри призначається комісія, яка заслуховує звіт студента на підсумковій конференції та приймає рішення про зарахування практики. Для цього студент повинен представити комісії письмовий звіт.

Загальні вимоги до звіту:

- ✓ чіткість та логічна послідовність викладення матеріалу;
- ✓ переконливість аргументації;
- ✓ стислість і точність формулювань, що виключають можливість неоднозначного тлумачення;
- ✓ конкретність викладення результатів дослідження;
- ✓ обґрунтованість рекомендацій та пропозицій.

Диференційна оцінка з практики враховується нарівно з іншими оцінками, які характеризують успішність студента. Результати складання заліків з практики заносяться комісією в екзаменаційну відомість та проставляються у заліковій книжці студента.

Студент, що не виконав програму практики і отримав незадовільний відгук від керівника практики, або отримав незадовільну оцінку при захисті звіту з практики, направляється на практику вдруге в період канікул або відраховується з навчального закладу.

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту.

Процес оцінювання знань студентів включає:

- ✓ перевірку керівником практики щоденника та звіту з практики і написання відгуку;
- ✓ захист звіту студентом перед комісією.

Під час захисту оцінюється:

- ✓ повнота виконання програми практики;

✓ відповіді студента на поставлені запитання.

Під час проходження практики студент може отримати бали в такому порядку (табл. 4).

Таблиця 4

Оцінювання результатів навчально-оглядової практики

№	Напрями оцінювання результатів практики	Бали
1	Керівник практики за відвідування всіх занять навчальної практики, активну участь та виконання всіх завдань	0 - 30
2	Оформлення звіту та щоденника про проходження практики у відповідності до вимог вищого навчального закладу та кафедри	0 - 20
3	Виконання програми практики, захист звіту та відповіді на всі поставлені питання	0 - 50

Оцінка за навчальну практику проставляється відповідно до шкали оцінювання знань студентів, яка затверджена у вищому навчальному закладі.

ДОДАТКИ

АНКЕТА**обстеження наказу з облікової політики**

1. Чи розроблено на підприємстві наказ з облікової політики:

- так;
- ні;
- формально?

2. Чи здійснюється уточнення змісту наказу з облікової політики кожного року:

- так;
- ні?

3. Працівники яких служб брали участь у розробці наказу з облікової політики:

- бухгалтерія підприємства;
- аудиторська фірма;
- інші варіанти?

4. Наказ з облікової політики розроблено:

- за аналогією з наказом іншого підприємства;
- за аналогією з типовим наказом, надрукованим у фаховій пресі;
- елементи облікової політики обґрунтовано відповідно до особливостей господарювання та потреб управління.

Продовження Додатку А**АНКЕТА****обстеження організаційних аспектів облікової політики підприємства**

1. Чи розроблено на підприємстві наказ про облікову політику:

- так;
- ні;
- формально?

2. Чи здійснюється уточнення змісту наказу з облікової політики кожного року:

- так;
- ні?

3. Бухгалтерський облік на підприємстві здійснює:

- бухгалтерська служба;
- бухгалтер;
- керівник;
- приватний підприємець;
- аудиторська фірма.

4. Організація роботи облікового апарату на підприємстві:

- централізована;
- децентралізована;
- змішана.

5. Технологія оброблення облікової інформації:

- ручна;
- із застосуванням комп'ютерної техніки.

6. Форма ведення бухгалтерського обліку:

- журнально-ордерна;
- меморіально-ордерна;
- спрощена без ведення реєстрів обліку майна;
- спрощена з веденням реєстрів обліку майна та ін.

Продовження Додатку А

7. Які форми первинних документів застосовуються на підприємстві:

- типові уніфіковані облікові документи;
- форми первинних документів, розроблені підприємством?

8. Чи є на підприємстві графік документообігу:

- так;
- ні?

9. Чи розроблено на підприємстві робочий план рахунків:

- так;
- ні?

Елементи та складові облікової політики підприємства

№ з/п	Елементи облікової політики підприємства	Можливі варіанти
<i>1. Загальні питання організації обліку</i>		
1	Вибір суб'єкта, що здійснює облік	— бухгалтерська служба; — бухгалтер; — керівник; — приватний підприємець; — аудиторська фірма
2	Організація роботи облікового апарату	— централізована; — децентралізована; — змішана
3	Тип організаційної структури бухгалтерії	— лінійна; — проста лінійно-штабна; — ступінчаста; — комбінована; — багатогранна
4	Організаційна структура апарату бухгалтерського обліку	— інтегрована; — деінтегрована (з відокремленням управлінської або податкової бухгалтерії)
5	Технологія оброблення облікової інформації	— ручна; — із застосуванням комп'ютерної техніки; — програмне забезпечення
6	Форма бухгалтерського обліку	— журнально-ордерна; — меморіально-ордерна; — спрощена, без ведення реєстрів обліку майна; — спрощена, з веденням реєстрів обліку майна; — автоматизована; — інші форми обліку
7	Робочий план рахунків підприємства, перелік та побудова реєстрів зведеного обліку	Обов'язковий додаток
8	Організація документообігу	— наявність графіка документообігу; — контроль за його виконанням
9	Порядок проведення інвентаризації	— склад інвентаризаційної комісії; — частота проведення інвентаризацій; — строки проведення інвентаризацій; — перелік майна та зобов'язань, що підлягають інвентаризації

Продовження Додатку Б

10	Порядок ведення податкового обліку	— організація роботи облікового персоналу з ведення податкового обліку (на яких посадових осіб покладено функції ведення обліку); — побудова реєстрів податкового обліку (відомості валових доходів і валових витрат, поєднання бухгалтерського та податкового обліку в інтегрованих реєстрах, автоматизований режим)
<i>2. Основні засоби</i>		
11	Первісна вартість основних засобів	Порядок формування у різних випадках надходження
12	Групи основних засобів	Перелік груп основних засобів
13	Метод нарахування амортизації основних засобів	— кумулятивний; — прямолінійний; — виробничий; — зменшення залишкової вартості; — прискореного зменшення залишкової вартості.
14	Витрати на ремонт основних засобів	— відповідно до вимог податкового обліку; — відповідно до вимог П(С)БО 7; — з одночасним додержанням вимог податкового та фінансового обліку
15	Взаємозв'язок податкової та бухгалтерської вартості основних засобів	— не відстежується; — відстежується і яким способом
16	Переоцінка об'єктів основних засобів	Коли і як здійснюється
17	Строк корисного використання основних засобів	— хто визначає (бухгалтерія, інженерна служба, технологічний відділ); — порядок та процедура визначення строку корисного використання
18	Ліквідаційна вартість основних засобів	— не визначається (прирівнюється до нуля); — визначається (яким способом);
19	Об'єкти основних засобів, наданих та прийнятих в оренду	— перелік основних засобів, зданих (прийнятих в оренду); — джерела покращення орендованого майна; — орендодавець вказує, чи є оренда доходом від основної діяльності, чи іншими доходами
20	Оцінка об'єкта, одержаного у фінансову оренду в орендаря	— за справедливою вартістю; — за теперішньою вартістю суми мінімальних орендних платежів

Продовження Додатку Б

3. Малоцінні необоротні матеріальні активи		
21	Методи нарахування амортизації інших необоротних матеріальних активів	— прямолінійний; — виробничий; — 50 % — під час введення в експлуатацію; — 50 % — під час списання з балансу; — одразу 100 % при введенні в експлуатацію
22	Встановлення вартісної межі віднесення до малоцінних необоротних матеріальних активів	Вартість цінностей, що належать до складу необоротних матеріальних активів, встановлено в розмірі
4. Нематеріальні активи		
23	Метод нарахування амортизації нематеріальних активів	— Прямолінійний; — кумулятивний; — виробничий; — зменшення залишкової вартості; — прискореного зменшення залишкової вартості
24	Первісна вартість нематеріальних активів	Порядок формування у різних випадках надходження
25	Витрати з придбання чи створення нематеріальних активів	— визнаються нематеріальним активом під час виконання певних умов; — визнаються витратами звітного періоду при невиконанні цих умов; — не визнаються активом (витрати на дослідження, підготовку і перепідготовку кадрів, рекламу та просування продукції, створення, реорганізацію та переміщення підприємства, підвищення ділової репутації, створення торгових марок)
26	Ліквідаційна вартість нематеріальних активів	— не визначається (прирівнюється до нуля); — визначається і яким чином
27	Строк корисного використання нематеріальних активів	— хто визначає (бухгалтерія, інженерна служба, технологічний відділ); — порядок та процедура визначення строку корисного використання
5. Запаси		
28	Порядок формування первісної вартості запасів	— ідентифікація ТЗВ з конкретним об'єктом; — відокремлений облік і розподіл ТЗВ; — комбінований варіант

Продовження Додатку Б

29	Метод списання запасів під час їх вибуття	<ul style="list-style-type: none"> — ідентифікованої собівартості; — середньозваженої собівартості з уточненням (на початок періоду, на кінець періоду, ковзаюча); — нормативних затрат; — ціни продажу; — FIFO; — LIFO
30	Переоцінка запасів	<ul style="list-style-type: none"> — строки та частота переоцінки; — порядок проведення переоцінки
31	Оцінка незавершеного виробництва	<ul style="list-style-type: none"> — за нормативною виробничою собівартістю; — прямими статтями витрат; — вартістю сировини, напівфабрикатів, матеріалів
32	Оцінка готової продукції	<ul style="list-style-type: none"> — за фактичною виробничою собівартістю; — нормативною виробничою собівартістю
<i>6. Витрати</i>		
33	Об'єкти обліку витрат	<ul style="list-style-type: none"> — за продукцією (видами продукції); — за місцями виникнення (підрозділами підприємства); — центрами відповідальності; — видами діяльності; — тощо
34	Метод обліку витрат	<ul style="list-style-type: none"> — попроцесний; — попередільний; — позамовний; — нормативний
35	Варіант зведеного обліку витрат	<ul style="list-style-type: none"> — напівфабрикатний; — безнапівфабрикатний
36	Загальновиробничі витрати	<ul style="list-style-type: none"> — критерії розмежування та методика накопичення постійних та змінних витрат; — база розподілу змінних загальновиробничих витрат (години праці, заробітна плата, обсяг діяльності, прямі витрати тощо); — методика списання постійних загальновиробничих витрат
37	Нормальна потужність	<ul style="list-style-type: none"> — фактори, що визначають нормальну потужність; — показники (планові, середньорічні, тощо); — одиниці виміру (відпрацьовані людино-години, машино-години роботи обладнання, обсяг випуску в натуральних, вартісних показниках)

Продовження Додатку Б

38	Варіант обліку витрат діяльності	— з використанням рахунків класу 8 "Витрати за елементами" для суб'єктів малого підприємництва, а також інших організацій, діяльність яких не спрямована на ведення комерційної діяльності; — з використанням рахунків класу 9 "Витрати діяльності"; — з використанням рахунків класу 9 "Витрати діяльності" та рахунків класу 8 "Витрати за елементами"
39	Перелік та склад витрат	Окремими додатками до наказу визначається: — перелік та склад загальновиробничих витрат; — перелік та склад адміністративних витрат; — перелік та склад маркетингово-збутових витрат
40	Методика оцінки та списання зустрічних послуг	— за фактичною собівартістю; — плановою собівартістю; — нормативною собівартістю; — фактичною собівартістю минулого періоду
41	Витрати майбутніх періодів	— критерії віднесення витрат до майбутніх періодів та їх перелік; — порядок списання витрат
42	Фінансові витрати	— визнаються витратами звітного періоду; — капіталізуються
<i>8. Дебіторська і кредиторська заборгованість</i>		
45	Резерви майбутніх витрат і платежів	— резерви не створюються; — резерви створюються, їх перелік, порядок створення та використання
46	Порядок створення резерву сумнівних боргів	— не створюється резерв сумнівних боргів; — створюється резерв сумнівних боргів, варіант створення резерву
47	Метод формування резерву сумнівних боргів	— на основі платоспроможності окремих дебіторів; — частки безнадійних боргів у чистому доході від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг на умовах наступної оплати; — на основі класифікації дебіторської заборгованості
48	Варіант аналітичного обліку розрахунків	— за контрагентами; — за договорами

Продовження Додатку Б

9. Дохід		
49	Метод визнання доходу від надання послуг	<ul style="list-style-type: none"> — метод рівномірного нарахування; — виходячи зі ступеня завершеності операцій із надання послуг; — у розмірі визначених витрат, що підлягають відшкодуванню; — дохід не визнається, а витрати визнаються витратами періоду
50	Оцінка ступеня завершеності операції з надання послуг	<ul style="list-style-type: none"> — вивчення виконаної роботи; — визначення частки обсягу послуг, наданих на певну дату в загальному обсязі; — визначення частки витрат у зв'язку з наданням послуг у загальній сумі витрат
51	Методи визначення ступеня завершеності робіт за будівельним контрактом	<ul style="list-style-type: none"> — вимірювання та оцінка виконаної роботи; — співвідношення обсягу заведеної частини робіт до загального обсягу у натуральному вимірі; — співвідношення фактичних витрат до суми загальних (кошторисних) витрат
52	Доходи майбутніх періодів	<ul style="list-style-type: none"> — критерії віднесення доходів до майбутніх періодів та їх перелік; — порядок списання доходів майбутніх періодів

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ

(П.І.Б. студента)

студент __ курсу денної (заочної) форми навчання

спеціальність 6.030509 «Облік і аудит»

НАВЧАЛЬНО-ОГЛЯДОВА ПРАКТИКА

ЗВІТ

Захищений на кафедрі

з оцінкою _____

«__» _____ 20__ р.

Керівник навчально-оглядової практики

_____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Члени комісії:

_____
(підпис, прізвище та ініціали)

_____
(підпис, прізвище та ініціали)

_____
(підпис, прізвище та ініціали)

Одеса – 20__

Зразок оформлення списку використаної літератури

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів: Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст.; № 14). 2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. — К.: Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України; т. 59). 3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. — К.: Асамблея діл. кіл: Ін-т соц. імідж - мейкінгу, 2006. — 311 с. — (Ювеліри України; т. 1). 4. Шкляр В. Елементал: [роман] / Василь Шкляр. — Львів: Кальварія, 2005. — 196, [1] с. — (Першотвір).
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині: історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. — К.: Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична"; вип. 1). 2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. — К.: Прецедент, 2006. — 93 с. — (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю; вип. 11). 3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. — Львів: Растр-7, 2007. — 375 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эдисон Г. Д.; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с.
Чотири автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. — К.: НДІ "Укragenпромпродуктивність", 2006. — 106 с. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи). 2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу: [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздев, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. — К.: Вища освіта, 2006. — 478, [1] с. — (ПТО: Професійно-технічна освіта).
П'ять і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.]; под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. — Х.: Гуманитар. центр, 2007. — 510 с. 2. Формування здорового способу життя молоді: навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. — К.: Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. — 115 с. — (Серія "Формування здорового способу життя молоді": у 14 кн., кн. 13).
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. — К.: Грані-Т, 2007. — 119 с. — (Грані світу). 2. Воскресіння мертвих: українська барокова драма: антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. — К.: Грамота, 2007. — 638, [1] с. 3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця XIX — початку XX століття: [антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагугенко]. — К.: Грані-Т, 2007. — 190, [1] с. 4. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології: [зб. наук. праць / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. — Чернівці: Рута, 2007. — 310 с.

Продовження Додатку Г

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Багатотомний документ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історія Національної академії наук України, 1941—1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. — К.: Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007 (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2: Додатки — 2007. — 573, [1] с. 2. Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни... : (Дочь врага народа): трилогія / А. Дарова. — Одесса: Астропринт, 2006 (Сочинения : в 8 кн. / А. Дарова ; кн. 4). 3. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права: Особенная часть: в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. — Х. Право, 2002. Т. 4: Косвенные налоги. — 2007. — 534 с. 4. Реабілітовані історією. Житомирська область: [у 7 т.]. — Житомир: Полісся, 2006— . — (Науково-документальна серія книг "Реабілітовані історією": у 27 т. / голов. редкол.: Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол.: Синявська І. М. (голова) та ін.]. — 2006. — 721, [2] с. 5. Бондаренко В.Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В.Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. — К.: НТУУ "КПІ", 2006. - 125 с.
Матеріали конференцій, з'їздів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу: матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. — Х.: Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. — 167 с. 2. Кібернетика в сучасних економічних процесах: зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. — К.: ІСОА, 2002. — 147 с. 3. Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. — К.: Асоц. укр. банків, 2000. — 117 с. — (Спецвип.: 10 років АУБ). 4. Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій: праці конф., 6—9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. Ред. В. Т. Трошенко. — К.: НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. — С. 559—956, XIII, [2] с. — (Ресурс 2000). 5. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій: зб. наук. праць / наук. ред. В. І. Моссаковський. — Дніпропетровськ: Навч. кн., 1999. — 215 с. 6. Ризикологія в економіці та підприємстві: зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, ДПА України [та ін.]. — К.: КНЕУ: Акад. ДПС України, 2001. — 452 с.
Препринти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Шилиев Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов / Шилиев Б. А., Воеводин В. Н. — Х. ННЦ ХФТИ, 2006. — 19 с. — (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр "Харьк. физ.-техн. ин-т"; ХФТИ 2006-4). 2. Панасюк М. І. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами / Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. — Чорнобиль: Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. — 7, [1] с. — (Препринт / НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).
Депоновані наукові праці	<ol style="list-style-type: none"> 1. Социологическое исследование малых групп населения / В. И. Иванов [и др.]; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. — М., 2002. — 110 с. — Деп. в ВИНТИ 13.06.02, № 145432. 2. Разумовский, В. А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе / В. А. Разумовский, Д. А. Андреев. — М., 2002. — 210 с. — Деп. в ИНИОН Рос. акад. наук 15.02.02, № 139876.
Словники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Географія: словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. — Х.: Халімон, 2006. — 175, [1] с. 2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії: словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. — К.: Європ. ун-т, 2007. — 57 с. 3. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. — К.: Карпенко, 2007. — 219 с. 4. Європейський Союз: словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. — 2-ге вид., оновл. — К.: К.І.С., 2006. — 138 с.

Продовження Додатку Г

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Атласи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Україна: екол.-геогр. атлас: присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.]; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України [та ін.]. — / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.]. — К.: Варта, 2006. — 217, [1] с. 2. Анатомія пам'яті: атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті: посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. — 2-ге вид., розшир. та доповн. — Дніпропетровськ: Пороги, 2005. — 218 с. 3. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда; [пер. з ісп. В. Й. Шовкун]. — Х.: Ранок, 2005. — 96 с.
Законодавчі та нормативні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кримінально-процесуальний кодекс України: за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К.: Парлам. вид-во, 2006. — 207 с. — (Бібліотека офіційних видань). 2. Медична статистика: зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. — К.: МНІАЦ мед. статистики: Медінформ, 2006. — 459 с. — (Нормативні директивні правові документи). 3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій: СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. — Офіц. вид. — К.: ГРІФРЕ: М-во палива та енергетики України, 2007. — VI, 74 с. — (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT): ДСТУ ISO 7000:2004. — [Чинний від 2006-01-01]. — К.: Держспоживстандарт України 2006. — IV, 231 с. — (Національний стандарт України). 2. Якість води. Словник термінів: ДСТУ ISO 6107-1:2004 — ДСТУ ISO 6107-9:2004. — [Чинний від 2005-04-01]. — К.: Держспоживстандарт України, 2006. — 181 с. — (Національні стандарти України). 3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT) : ДСТУ EN 61010-2-020:2005. — [Чинний від 2007-01-01]. — К.: Держспоживстандарт України, 2007. — IV, 18 с. — (Національний стандарт України).
Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Межгосударственные стандарты: каталог: в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А. ; ред. Иванов В. Л.]. — Львов: НТЦ "Леонорм-стандарт, 2006 (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 5. — 2007. — 264 с. Т. 6. — 2007. — 277 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. — Львів: Новий час, 2003. — 160 с. 3. Університетська книга: осінь, 2003: [каталог]. — [Суми: Унів. кн., 2003]. — 11 с. 4. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. — Донецк: Лебедь, 2005. — 228 с.
Бібліографічні покажчики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Куц О. С. Бібліографічний покажчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. — Львів: Укр. технології, 2007. — 74 с. 2. Систематизований покажчик матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997—2005 роки / [уклад. Кириш Б. О., Потлань О. С.]. — Львів: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2006. — 11 с. — (Серія: Бібліографічні довідники; вип. 2).
Дисертації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Петров П.П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. — К., 2005. — 276 с.
Автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Новосад І.Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук: спец. 05.02.08 „Технологія машинобудування” / І. Я. Новосад. — Тернопіль, 2007. — 20, [1] с.

Продовження Додатку Г

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Авторські свідоцтва	1. А. с. 1007970 СССР, МКИ ³ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кемайкин (СССР). – № 3360585/25–08; заявл. 23.11.81; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.
Патенти	1. Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК ⁷ Н 04 В 1/38, Н 04 J 13/00. Приемопередающее устройство / Чугаева В.И.; заявитель и патентообладатель Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. – № 2000131736/09; заявл. 18.12.00 ; опубл. 20.08.02, Бюл. № 23 (П ч.).
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	<p>1. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 6. — С. 15 — 18, 35 — 38.</p> <p>2. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. — 2006. — № 6. — С. 14 — 17.</p> <p>3. Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов — основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. — 2007. — № 1. — С. 39 — 61.</p> <p>4. Ма Шуїн Проблеми психологічної підготовки в системі фізкультурної освіти / Ма Шуїн // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 5. — С. 12 — 14.</p> <p>5. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. — 2007. — № 1. — С. 25—29.</p> <p>6. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. — 2007. — Т. 2, № 2. — С. 13 — 20.</p> <p>7. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка: (нариси з новітнього укр., письменства): статті / Микола Зеров. — Дрогобич, 2007. — С. 245 — 291.</p> <p>8. Третьяк В. В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологии взрывной штамповки / В. В. Третьяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности: междунар. науч.-техн. конф., 3 - 5 окт. 2007 г.: тезисы докл. — Х., 2007. — С. 33.</p> <p>9. Чорний Д. Міське самоврядування: тягарі проблем, принади цивілізації / Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України: (кінець ХІХ—початок ХХ ст. / Д. М. Чорний. — Х., 2007. — Розд. 3. — С. 137 — 202.</p>
Електронні ресурси	<p>1. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. мед. вузів III — IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. — 80 Min / 700 MB. — Одеса: Одес. мед. ун-т, 2003. — (Бібліотека студента-медика) — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. — Систем. вимоги: Pentium; 32 Mb RAM; Windows 95, 98, 2000, XP; MS Word 97-2000. — Назва з контейнера.</p> <p>2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс]: за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України; ред. О. Г. Осауленко. — К. : CD-вид-во "Інфодиск", 2004. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): кольор.; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем. вимоги: Pentium-266; 32 Mb RAM; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. — Назва з титул. екрану.</p> <p>3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті: (підсумки 10-ї Міжнар. конф. „Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн.: http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.</p>

Навчальне видання*Кусик Наталія Львівна**Гузь Дар'я Олександрівна**Панич Світлана Петрівна**Побережець Ольга Валеріївна**Буслаєва Ганна Володимирівна**Масіна Людмила Олександрівна*

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
проходження навчально-оглядової практики студентами
II курсу денної та III курсу заочної форм навчання
спеціальності 6.030509 «Облік і аудит»
освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр»

Підписано до друку 04.09.2013.

Формат 60x84/16. Папір друкарський.

Гарнітура «Times». Друк цифровий. Ум. друк. арк. 3,0.

Тираж 50 прим.

Віддруковано з оригінал – макету в копії-центрі «Персей»

persey@icn.od.ua

Україна, Одеса, проспект Шевченко, 6 / 3

тел. 8 (048) 776-21-02